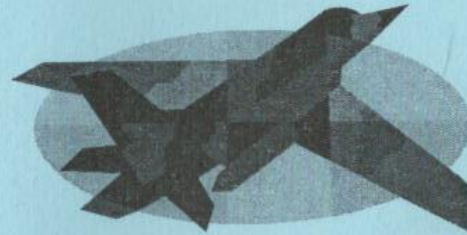

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

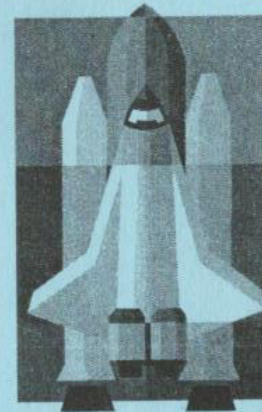

МАТЕРІАЛИ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ**

19-20 лютого 2008 р.

Київ 2008

УДК: 009 (082)

Актуальні проблеми психології діяльності в особливих умовах: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 19-20 лютого 2008 р. / за заг. ред. О.В.Петренка, О.М.Ічанської. – К.: НАУ, 2008. – 144 с.

Містить матеріали доповідей щорічної науково-практичної конференції з проблем психології діяльності в особливих умовах.

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

В.П. Харченко, д-р тех.н., проф., проректор з наукової роботи
Національного авіаційного університету

Заступник голови оргкомітету:

О.В. Петренко, к.психол.н., доц., завідувач кафедри
авіаційної психології, заступник директора з наукової роботи
Гуманітарного інституту НАУ

Члени оргкомітету:

проф. Л.Ф. Бурлачук
доц. Т.В. Вашека
доц. О.М. Долгова
ст. викл. В.В.Злагодух
доц. О.М. Ічанська
проф. Г.В.Ложкін

проф. О.Р. Малхазов
доц. О.М. Назарук
доц. Л.В. Помиткіна
доц. О.В. Сечейко
проф. В.О. Татенко
доц. С.М. Хоружий

Секретаріат конференції

В.В.Злагодух (голова секретаріату)
Е.І.Кологривова
О.В.Івачевська

*Рекомендовано до друку вченою радою Гуманітарного
інституту НАУ (Протокол №4 від 14 лютого 2008 р.)*

© Національний авіаційний
університет, 2008

здоров'ю, важливим особистісним цінностям людини); по-друге, дефіцит адаптаційних ресурсів (фізіологічних та соціально-психологічних) через не очікування, миттєвість появи; по-третє, відсутність у досвіді людини готових стереотипів реагування на екстремальні обставини (вихід за межі сталих паттернів поведінки, екзистенційне переживання) (Єрмаков П.Н, Табунський В.А., 2007).

Останню ознаку прийнято розглядати як можливість людини переглянути власне життя, перейти на інший, більш зрілий, рівень самосвідомості та саморозвитку. Іншими словами, це може бути доленосним випадком, що наближає, в такому контексті, екстремальну ситуацію до поняття значущої події. Це означає, що в основі є значуще (у ціннісно-смысловому сенсі) переживання, яке можна вважати психологічною подією.

Феномен психологічної події, тобто своєрідного переживання значущості тієї чи іншої ситуації, випадку, полягає в тому, що це переживання того, що відбувається, спричиняє змістовні зміни в структурі особистості та ускладнює її емоційний, мислений і цілісний аспекти. Іншими словами, психологічна подія є значущим в ціннісно-смысловому сенсі переживанням, спричиненим зовнішніми або внутрішніми чинниками (Назарук М., 2004). Отже, можна припустити, що екстремальна ситуація може мати статус події у життєвому шляху особистості.

Володимир Невмержицький
к. психол. н., доцент, м. Київ

Психологічний вплив та протистояння йому в умовах військово-професійної діяльності

Проблема психологічного впливу є особливо актуальною саме тепер, коли кожна людина зазнає впливу безлічі інших людей, що раніше не мали можливості на кого-небудь впливати внаслідок відсутності у них відповідного статусу і повноважень. З іншого боку, розширилися можливості не тільки впливу, але і протистояння чужому впливу, тому успіх впливу став у набагато більшому

ступені залежати від індивідуальних психологічних можливостей тих, хто впливає, і тих, хто зазнає впливу (Доценко Е. Л., 1996; Сидоренко Е.В., 2007; Jones E. E., 1964; Steiner S. M, 1974).

Характерним є те, що для більшості військовослужбовців актуальною проблемою є не стільки те, як впливати на інших людей, скільки те, як протистояти їх впливу. Суб'єктивно набагато більше психологічне страждання викликає відчуття безнадійності власних спроб подолати чужий вплив або відсторонитися від нього психологічно виправданим чином.

Психологічний вплив - ця дія на психічний стан, почуття, думки і вчинки інших військовослужбовців за допомогою виключно психологічних засобів: вербальних, паралінгвістичних або невербальних. До видів психологічного впливу можна віднести: переконання, самопросування, навіювання, зараження, пробудження імпульсу до наслідування, формування прихильності, прохання; примус, маніпуляція, деструктивна критика.

Протистояння чужому психологічному впливу - цей опір дії іншої людини за допомогою психологічних засобів. До видів протистояння чужому впливу можна віднести: контраргументація, конструктивна критика, енергетична мобілізація, творчість, ухиляння, психологічна самооборона, ігнорування, відмова, конфронтація.

Люди розрізняються за природним даром ненавмисного (мимовільного) впливу на інших. Психологічне випромінювання деяких людей є таким сильним, що пригнічує слабе випромінювання інших.

Дар впливу, мабуть, до певного ступеня асоціюється в нашій свідомості не тільки з психологічними, але і з антропометричними характеристиками людини. Перш за все це його фізичні розміри. Можна припустити, що ця пошана, змішана із страхом. Цей страх бути знищеним або пригніченим кимось іншим, хто більше і сильніше нас, мабуть, є біологічно обумовленим.

В цьому ми знаходимо можливе пояснення тому факту, що військовослужбовці набагато гостріше і болісніше переживають нездатність протистояти чужому впливу, ніж свою нездатність робити власний вплив. Страх розчинитися в чужому промінні, втратити відчуття власної значущості, окремістості і самотності

свого власного існування, втратити своє „Я” - ось основна драма людської взаємодії. Військовослужбовці з більш сильним особистісним випромінюванням просто краще захищені від цієї драми і навіть не завжди її усвідомлюють, оскільки це драма швидше за інших людей — тих, які знаходяться поряд з ними і відчувають їх випромінювання. В тих випадках, коли їм указують на їх ненавмисний, але неминучий вплив, вони, як правило, не знають, що з цим робити.

Таким чином, проблема використання психологічного впливу та протистояння йому потребує подальшого глибокого і всебічного дослідження. Проблема має важливе теоретичне і практичне значення, оскільки вплив може розглядатися як атрибут особистості військовослужбовця, як її обов'язкова характеристика, що виявляється в будь-якій міжособистісній взаємодії в умовах військово-професійної діяльності.

Юрій Недзельський

м. Київ

Призначення інформаційно-психологічних операцій в зоні військових конфліктів

Протягом ХХ століття великого військово-політичного значення набувають інформаційні війни та проведення окремих інформаційно-психологічних операцій в зонах конфліктів. Досягнення сьогодення в науці і техніці, космічних технологіях, комп'ютеризації світового суспільства, доступність засобів обробки, збереження, передачі/прийому інформації активно формують і постійно змінюють інформаційний простір – нову складову оточуючого середовища, яка стає пріоритетною ареною для ведення війни, що не знає географічних кордонів і існує в реальному часі та просторі як об'єктивна матерія.

Аналіз локальних зброєних конфліктів за участю країн НАТО, доводить ефективність заходів. В умовах що передують виникненню конфлікту звичайно активізується інформаційна